

KESKUSKAUPPAKAMARIN TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Tässä katsauksessa:

- Venäjän sota Ukrainassa
- Kiina
- Yhdysvallat
- Turkki
- Eurooppa
- Suomi
 - Suomen julkinen talous
 - Poliittinen tilanne
 - Kauppakamarit

Juho Romakkaniemi
Toimitusjohtaja

KESKUSKAUPPAKAMARIN TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

VENÄJÄN SOTA UKRAINASSA

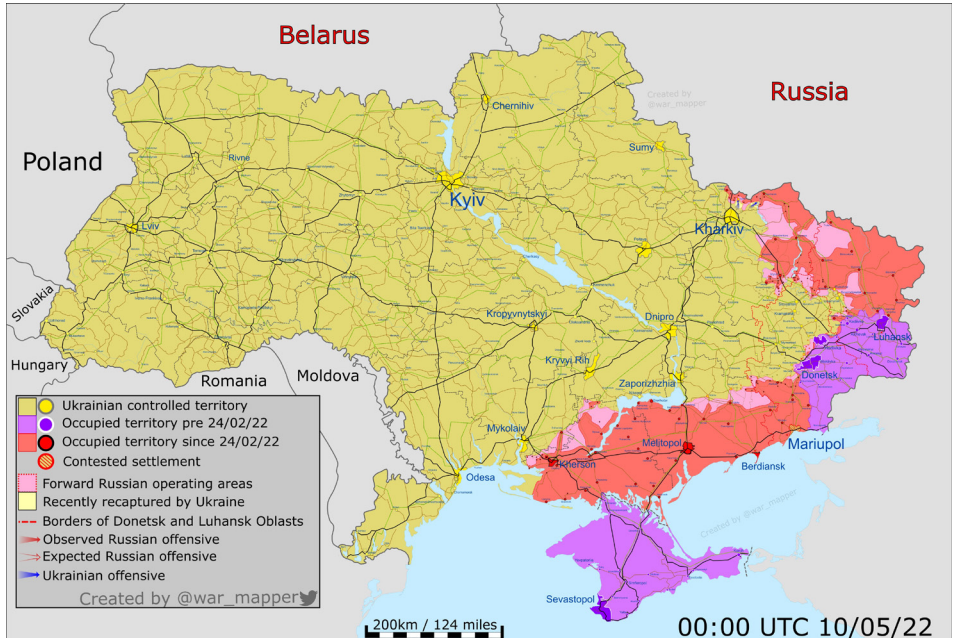
Venäjä ei ole edelleenkään kyennyt merkittävästi etenemään Itä-Ukrainassa kovasta yrityksestä huolimatta. Ukraina on saanut viimeisen kolmen kuukauden aikana aseapua noin kymmenen miljardin dollarin edestä. Voimasuhteet ovatkin kääntymässä vähitellen suhteellisesti Ukrainan eduksi. Se on pystynyt lisäämään taistelukelpoisia joukkoja ja erityisesti aseistusta, kun molemmissa Venäjä heikkenee. Ukraina ajanee Venäjän ulos maasta Harkovan pohjoispuolelta aivan lähiaikoina.

Juho Romakkaniemi
Toimitusjohtaja

Ukraina kuitenkin tarvitsee vahvistuksia ajaakseen Venäjän pois Ukrainasta. Yhdysvaltojen entinen Euroopan erityisoperaatioiden komentaja Mike Repass ehdotti, että Yhdysvaltojen, Ranskan, Puolan, Iso-Britannian ja Saksan tulisi kunkin ottaa hoitaakseen yksi Ukrainan prikaati, eli noin 8 000 sotilaan kouluttaminen ja varustaminen.

Riittääkö tämä ajamaan lopulta venäläiset joukot kokonaan maasta sodan jatkuessa? Tämä jää nähtäväksi. Se on kuitenkin mahdollista, jos Venäjä pitäytyy tavanomaisissa aseissa, eikä julista liikekannallepanoa. Tätä uumoiltiin Putinin voiton päivän puheessa 9.5. Lopulta puhe jäi kuitenkin katkeraksi toisteluksi perättömiä syytöksiä Ukrainaa ja länsimaita kohtaan. Toinen mahdollinen skenaario on sodan jumittuminen vuoden 2014 sodan tavoin pitkittyneeksi jäätyneeksi konfliktiksi, jossa rintamalinjat vakiintuvat ja joukot kaivautuvat aseisiin. Putinille minimitavoite on varmaankin pitää nykyiset asemat etelässä sekä saada Donetsk ja Luhansk kokonaisuudessaan haltuun. Venäjä ei kuitenkaan nyt nähtävissä olevilla voimilla pysty alkuperäisiin tavoitteisiinsa Ukrainan valtaamisesta.

Kolmas, mutta ei kovin todennäköinen vaihtoehto on, että Putin eskaloi sodan joko laajemmaksi sodaksi Nato-maita kohtaan tai käyttää joukkotuhoukseita. Vaikka tämä vaikuttaakin epätodennäköiseltä vaihtoehdolta, niin on vaikea ennakoida miten Putin reagoi siihen, jos Venäjä näyttäisi olevan häviämässä sodan ja menettämässä sen 2014 kaappaamat alueet.

Mahdollisia rauhanneuvotteluita varten Venäjällä on sotarikoksilla hankittuja neuvottelukortteja, kuten jopa satoja tuhansia eri puolille Venäjää kaapattuja siviilejä vallatuilta alueilta. Venäjä on osoittanut sodan kuluessa täyden häikäilemättömyytensä, joten tällaisetkaan liikkeet eivät enää yllättäisi.

Sodasta suoraan johtuva ruoan ja muiden elinkustannusten kallistuminen aiheuttaa kasvavia ongelmia etenkin köyhissä maissa. Tulemme todennäköisesti näkemään tähän liittyviä isoja levottomuuksia Afrikassa ja Aasiassa.

KIINA

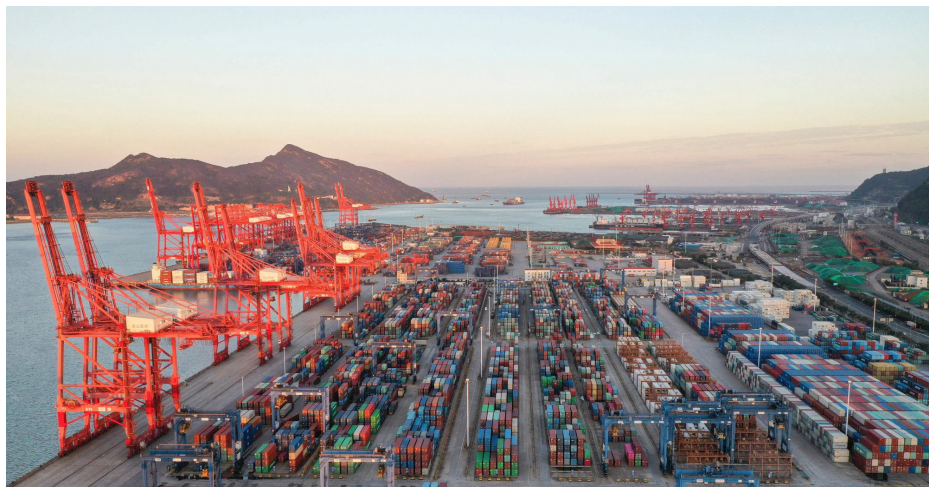

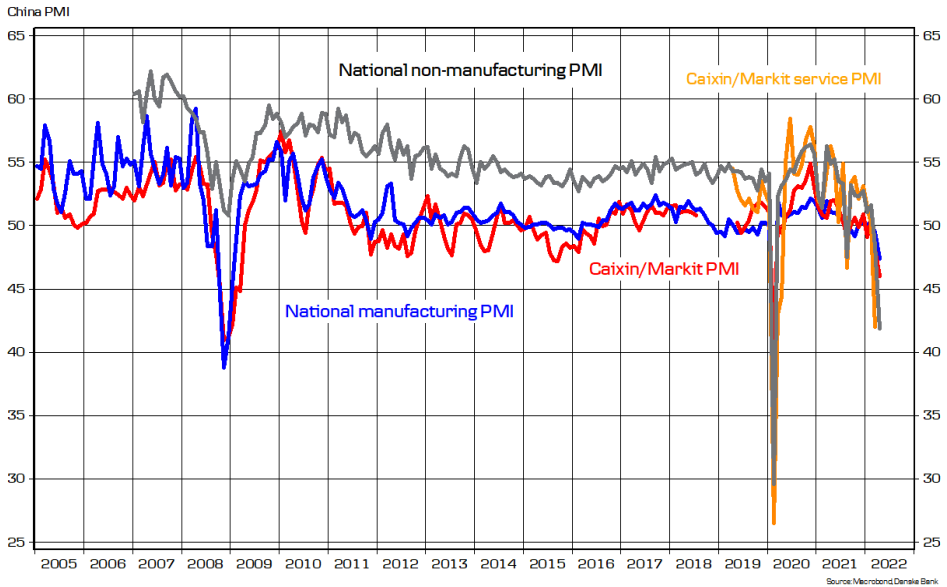
Kiinassa Shanghain lockdown jatkuu jo kuudetta viikkoa. Epäviisaan zero covid –politiikan myötä kovia sulkutoimia on eri puolilla maata. Myös Pekingissä on otettu käyttöön rajoitustoimia viruksen leviämisen johdosta, mutta hallinto selvästi välttää pääkaupungin suhteen yhtä rajuja toimia kuin muualla.

Merirahtiin erikoistuneen hongkongilaisen Mandarin Shippingin toimitusjohtaja Tim Huxleyn mukaan Shanghaissa satamaan pääsyä odottaa yli 500 laivaa, mikä on poikkeuksellisen korkea määrä. Vaikka satama itsessään toimii normaalisti, pullonkaula syntyy kuljetuksista sataman ja varastojen välillä. Suurimmat kontti-alukset jättävät Kiinan pääsatamat nyt kokonaan välistä pysyäkseen aikataulussa ja suuntaavat pienempiin satamiin. Huxley arvioi, että tilanne näkyy Euroopassa muutaman kuukauden viiveellä.

EU:n Kiinassa toimiva kauppakamari kertoi omiin kyselyihinsä perustuen, että lähes neljännes eurooppalaisista yrityksistä harkitsee uudelleen nykyisten tai suunniteltujen investointiensä kohtaloa Kiinassa sen koronatoimien takia.

Kiinan talouden ennakoivat mittarit ovat heikenneet selvästi. Elvytyksestä huolimatta koronarajoitukset ja maailmantalouden heikentyneet näkymät vaikuttavat yrityksiin. Tilastot huhtikuulta kertovat, että Kiinan vienti onkin jo kahden vuoden pohjalukemissa. Pekingin yliopiston taloustieteen professori Xu Jianguo arvioi,

että Kiinan tämän vuoden talouskasvu tulee jäämään alle 2,3 prosenttiin, joka oli koronavuoden 2020 taso.

Talouskasvun hyytyminen ja kasvava tyytymättömyys rajuihin koronatoimiin saattavat aiheuttaa arvaamattomia poliittisia levottomuuksia. Pahimmillaan nämä epäonnistumiset saattavat jopa vaarantaa presidentti Xi Jinpingin valinnan kolmannelle kaudelle ensi syksynä. Joka tapauksessa pitäydyn arvioissani, että Kiinan talouden ja yhteiskunnan pitkän kehityksen huippu on jo nähty.

YHDYSVALLAT

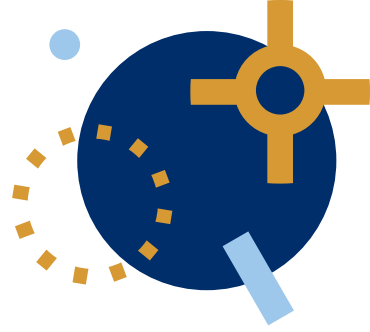
Yhdysvaltojen inflaatio takoi edelleen huippulukemia huhtikuussa, ollen peräti 8,3 prosenttia (8,5 maaliskuussa). USA:ssa hintojen nousu on jo laaja-alaista pohjainflaation noustessa peräti 6,2 prosenttiin. Yhdysvaltain keskuspankki FED nosti viime viikolla ohjauskorkoaan peräti 0,5 prosenttiyksikköä kerralla. Vaikka nosto olikin ennakoitu, on se siltikin heiluttanut markkinoita ympäri maailmaa.

USA:n talous yllättäen supistui ensimmäisellä neljänneksellä 1,4 prosenttia vuoden takaisesta (0,4 edellisestä neljänneksestä). Erityisen huomionarvoista tämä oli siksi, että ekonomistien ennusteiden keskiarvo odotti kasvua 1,1 prosenttia. Käännös oli suuri, sillä viime vuoden viimeisellä neljänneksellä talous kasvoi 6,9 prosenttia vuodentakaisesta. Stagflaatiohuolet kasvoivatkin merkittävästi. Kuluva neljännes ratkaisee, vaipuuko USA:n talous teknisesti taantumaan.

USA:n kongressi hyväksyi massiivisen 33 miljardin dollarin apupaketin Ukrainan sodan johdosta Ukrainalle ja sen naapurimaihin. Yhteensä tämä kohottaa USA:n avun määrän noin 40 miljardiin dollariin. USA:n voimakas aseapu on jo tähän mennessä vastannut yksin noin puolta Ukrainan saamasta aseavusta. Kongressi myös hyväksyi esityksen uuden 'Lend and Lease' -ohjelman käynnistämiseksi. Sen avulla Ukraina voi lainata ja vuokrata valtavat määrät USA:n asekalustoa käyttöönsä. Viimeksi vastaava ohjelma oli käytössä toisen maailmansodan aikana. Silloin USA varusti sen avulla massiivisesti erityisesti Iso-Britanniaa ja Neuvostoliittoa.

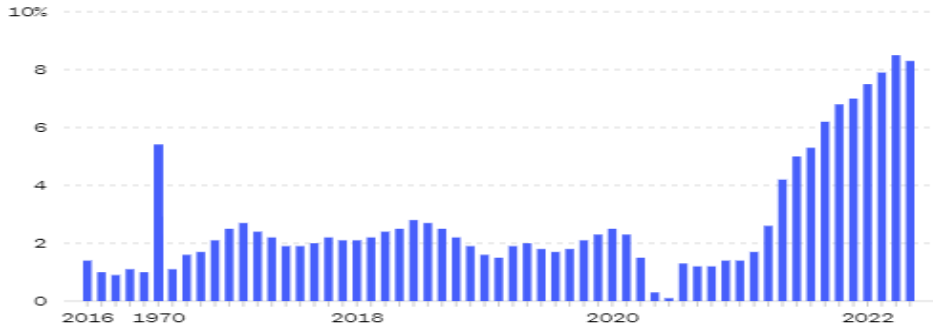

Kongressin tärkeät välivaalit ovat edessä marraskuussa. Istuvan presidentin puolue on yleensä hävinnyt ne. Nytkin odotetaan, että demokraatit menettävät niukan enemmistönsä Senaatissa. Edustajainhuoneen osalta tilanne on vielä tiukka. Tämä tarkoittaisi, että Bidenin lainsäädäntövalta heikkenisi entisestään poliittisesti hyvin jakautuneessa maassa ja hän joutuisi hallitsemaan suppeammin toimeenpanomääräyksillä.

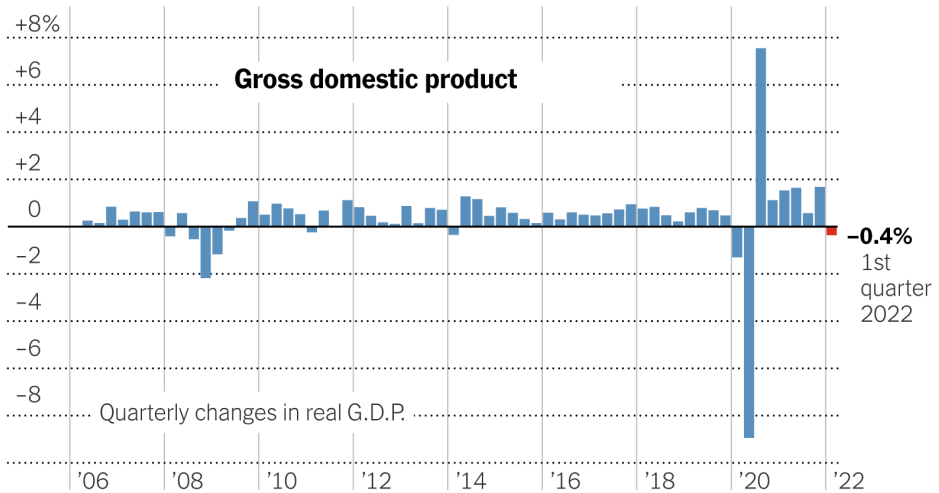
Inflation in America

Consumer price index, all items, change from one year earlier.

Source: Bureau of Labor Statistics

Graphic: Nigel Chiwaya / NBC News

TURKKI

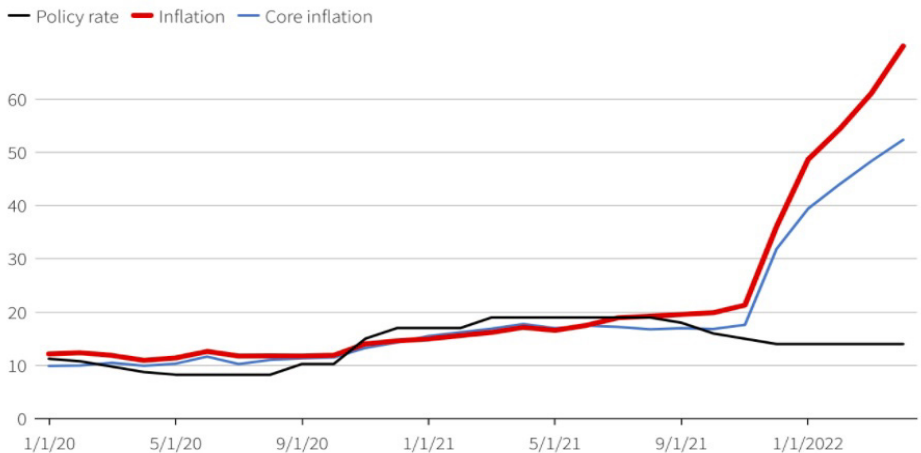

Turkin sisäpoliittinen tilanne on tällä hetkellä räjähdysherkkä. Inflaatio on ylittänyt jo huikean 70 prosentin rajan. Kohonneet elinkustannukset ovat aiheuttanut poliittista levottomuutta ja jopa mella-koita. Tilanne johtuu paitsi pandemiasta ja Ukrainan sodasta, myös presidentti Erdoğanin taloudenpidosta. Erdoğan haluaa harjoittaa islamilaista talouspolitiikkaa ja pitää esimerkiksi korkoja ”kaiken pahan äitinä ja isänä”. Turkin keskuspankki onkin laskenut presidentin vaatimuksesta korkotasoan vastauksena inflaatioon, kun yleisesti juuri päinvastaista pidetään oikeana rahapolitiikkana.

Tilanne on vaikuttanut myös Erdoğanin kannatukseen ja hänen asemansa on asiantuntijoiden mukaan heikompi kuin kertaakaan viimeisen 20 vuoden aikana. Seuraavat presidentinvaalit järjestetään kesäkuussa 2023. Turkin geopoliittinen asema useiden merkittävien geopoliittisten konfliktien keskiössä tekee sen mahdollisesta epävakaudesta lisähuolen.

Turkey's soaring cost of living

Annual inflation rose to a 20-year high in April and is expected to rise further

Source: CBRT, TurkStat

EUROOPPA

Ranskan presidentti Emmanuel Macron voitti odotetusti jatkokauden huhtikuun presidentinvaaleissa. Vastaehdokas Marine Le Pen sai monien huoleksi peräti 41,5 prosentin kannatusosuuden vaalin toisella kierroksella. Pitää kuitenkin muistaa, että Ranskassa toisen kauden voittaminen istuvalle presidentille on harvinaista. Le Penin äänissä ei siten ollut pelkästään hänen politiikkaansa kannattavien äänet, vaan myös Macronia vastustavien ääniä.

Euroopan tulevaisuutta käsittelevä kansalaisten konferenssi sai työnsä loppuun. Kuten odotettua, se haluaisi avata perussopimuksen ja edetä integraatiossa nopeasti monilla eri aloilla. Suomi reagoi tähän yhdessä pohjoismaiden ja itäisten jäsenmaiden kanssa toppuuttelemalla liiallista integraatiointoa. Ongelmana tässä on vain se, että pelkästään vastustelemalla ei vaikuteta asioihin paljoakaan. Pitäisi kertoa missä ja miten yhteistyötä tulisi kehittää.

Euroopan komissio antoi esityksensä kuudenneksi pakotekierrokseksi Venäjälle. Osana sitä öljyn ja öljytuotteiden tuonnista Venäjältä luovuttaisiin vuoden loppuun mennessä. Jäsenmaista ainakin Unkari ja Slovakia vaativat pidempiä siirtymäaikoja venäläisen öljyn tuonnista luopumiselle.

SUOMI

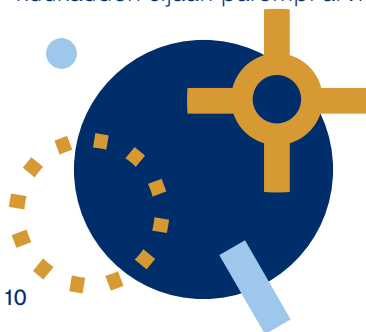
Päätös Suomen Nato-jäsenyydestä etenee tänään. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja pääministeri Sanna Marin kertovat tänään suosittavansa Suomen Nato-jäsenyyden hakemista. Presidentti ja valtioneuvosto antavat täydennyksen eduskunnassa käsittelyssä olevaan turvallisuuspoliittiseen ajankohtaisse-lontekoon. Siinä todetaan Suomen hakevan jäsenyyttä Pohjois-Atlantin liitossa Natossa.

Eduskunta kokoontuu viikonloppuna käsittelemään selonteon loppuun ja hy-väksymään sen maanantaihin mennessä. SDP:n puoluevaltuusto linjaa puolueen kannan Nato-jäsenyydestä virallisesti lauantaina. Kansanedustajista 142 on ilmoittanut kannattavansa jäsenyyttä ja 10 vastustavansa sitä. Selonteon hylkäämisen puolesta äänestäneen lopulta alle 20 kansanedustajaa.

Presidentti Niinistö matkustaa Ruotsiin valtiovierailulle tiistaina 17.5. Siellä on tarkoitus päättää Ruotsin kanssa ilmoittaa yhdessä Natolle maiden halusta liittyä. Ruotsissa valmistelevat päätökset tehdään myös tulevan viikonlopun aikana. Perjantaina on tarkoitus julkaista asiaa käsittelevä selonteko, ja sosiali-demokraatit kokoontuvat päättämään kannastaan sunnuntaina.

Naton neuvosto kutsuu Suomen ja Ruotsin jäsenyysneuvotteluihin ensi viikolla. Neuvotteluista tulee nopeat, koska molemmat maat ovat poliittisesti, juridisesti ja sotilaallisesti täysin Nato-yhteensopivia. Liittymissopimus lähetettäneen ratifioitavaksi Naton 30 jäsenmaalle toukokuun loppuun mennessä.

On mahdollista, jopa todennäköistä, että ratifiointi jäsenmaissa etenee no-peasti. Näin ollen on hyvinkin mahdollista, että Suomi ja Ruotsi liittyvät Naton jäseneksi kesäkuun lopussa (28.–30.6.) olevaan Naton Madridin huippukoko-ukseen mennessä. Yllättävät käänteet ovat toki aina mahdollisia ja ratifiointi saattaa siksi viivästyä jossakin jäsenmaassa. Mutta selonteossa arvioidun 4–12 kuukauden sijaan parempi arvio prosessin kestoksi olisi ehkä 1–4 kuukautta.

Tulisiko Suomen liittyä sotilasliitto Naton jäseneksi?

En osaa sanoa

Lähde: Taloustutkimus, Kysely tehtiin 4.–6.5.2022.

Suomen julkinen talous

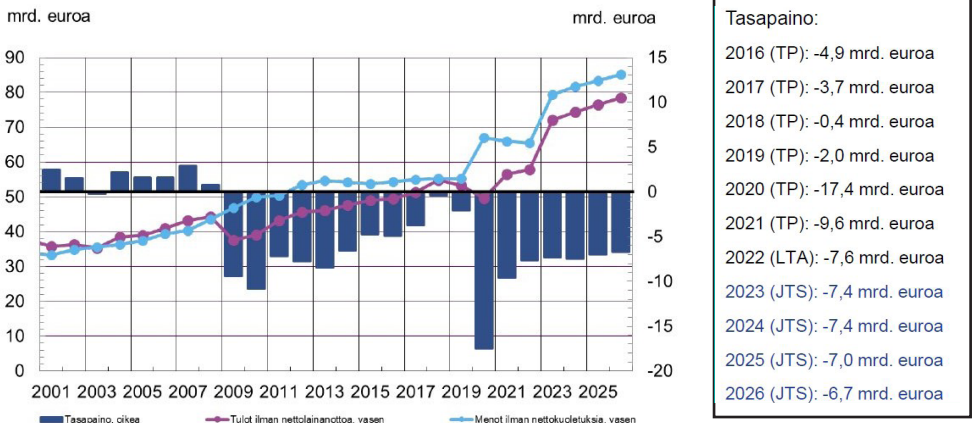
Julkisen talouden tila on huolestuttava. Valtioneuvoston kehyspäättöksen yhteydessä julkaisema julkisen talouden suunnitelma kertoi, että koko ennustekaudella 2023–2026 valtio velkaantuisi tasaisesti noin 7 miljardia euroa vuodessa.

Suunnitelma ei kuitenkaan ota huomioon sote-uudistuksen todennäköisesti kasvavia kustannuksia palkkaharmonisaation ja hoitajien palkkavaateiden seurauksena. Lisäksi oletuksena on käytetty erittäin maltillista valtion velan korkoa. Kuluvan vuoden keskikoroksi uuden kymmenvuotisen velkakirjan osalta on oletettu 0,4 prosenttia. Se nousisi tästä kohti vuotta 2026 oletuksessa vasta 0,9 prosenttiin. Maailma on kuitenkin parissa kuukaudessa muuttunut niin, että uuden 10-vuotien

valtionvelan korko on jo nyt yli 1,4 prosenttia. Jos sekä menot että korot kasvavat suhteessa oletuksiin jo valmiiksi tasaisen alijäämäisessä budjettitaloudessa, ryhtyy velkaantuminen kasvamaan eksponentiaalisesti.

Julkinen talous ja valtiontalous ovat toki velkaantuneet ennenkin: 90-luvun alun lamassa sekä finanssikriisin ja eurokriisin myötä. Erona nykyiseen on, että aiemmin silloiset hallitukset ovat aina tehneet uskottavan keskipitkän aikavälin suunnitelman siitä, miten talous tasapainotetaan. Nykyisellä hallituksella sellaista ei edes ole ja se aikookin kaataa nämä talouden rakenteelliset ongelmat seuraajansa syliin.

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Lähde: Valtiovarainministeriö 5.4.2022

Kansantalouden kehitys

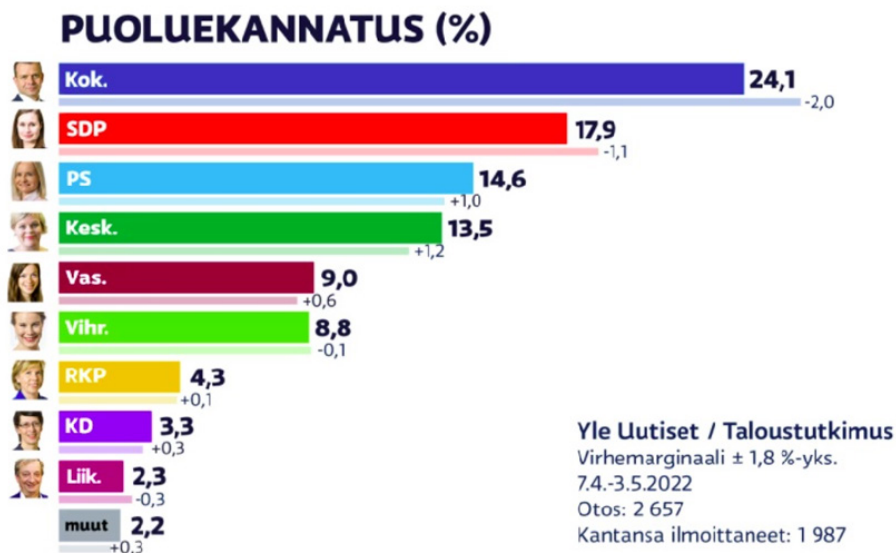
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BKT:n arvo, mrd. euroa	238,0	252,9	265,4	275,9	285,0	293,8	303,2
BKT, määrän muutos, %	-2,3	3,5	1,5	1,7	1,5	1,3	1,2
Työttömyysaste, %	7,7	7,7	7,2	6,8	6,6	6,5	6,4
Työllisyysaste, %	70,7	72,2	73,0	73,6	74,0	74,3	74,5
Kuluttajahintaindeksi, muutos-%	0,3	2,2	4,0	2,1	1,7	1,9	1,9
Pitkä korko, 10 v, %	-0,2	-0,1	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9

Poliittinen tilanne

Kokoomus mittautti maaliskuussa kaikkien aikojen korkeimman galluptuloksensa. Uusimmassa mittauksessa kannatus on hieman sulanut, mutta puolue jatkaa kuitenkin ykkösenä selvällä erolla ennen sosialidemokraatteja. Maaliskuun kannatuksessa oli varmasti "Nato-kuplaa", joka on sulanut muiden puolueiden tullessa Nato-jäsenyyttä kannattavien joukkoon ja lopulta jäsenyyden myötä.

Sanna Marin on Suomen suosituin poliitikko ja hänen henkilökohtainen kannatuksensa kannattelee myös pääministeripuolueen kannatusta. Marin on varmasti kova tekijä eduskuntavaalien lähestyessä ja puoluejohtajien tenttien aikana. Jos Marinin pääministeriys katkeaisi ensi eduskuntavaaleissa, kannattaa muistaa, että edessä on sen jälkeen pian myös presidentinvaalit. Jos nyt pitäisi veikata, niin presidentinvaalin toisella kierroksella tammikuussa 2024 kohtaavat Sanna Marin ja Alexander Stubb.

Kaikki neljä selkeintä eri hallituspohjaa saavat tällä hetkellä yli 50 prosentin kannatuksen: nykypohjan lisäksi sinipuna, porvari- sekä sinivihreä hallitus. Vuosi on pitkä aika politiikassa, joten tilanteet ja puolueiden kannatukset tulevat varmasti vielä muuttumaan moneen otteeseen. Kaikki on siis vielä auki seuraavan hallituspohjan ja Suomen tulevan suunnan suhteen.

Kuva: Eetu-Mikko Pietarinen / Yle

Kauppakamarit

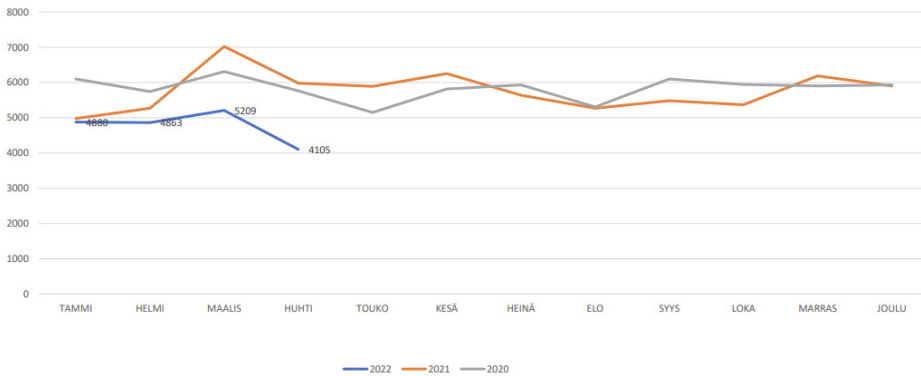
Talouden yleinen hiipuminen ja erityisesti Venäjän Ukrainassa aloittama sota pakotteineen ja muine seurannaisvaikutuksineen on vaikuttanut osin myös Keskuskauppakamarin ja kauppakamarien talouteen. Erityisesti ulkomaan kaupan asiakirjojen kysyntä on laskenut viime vuodesta hieman kautta linjan. Venäjän ja Ukrainan osalta lasku on luonnollisesti erittäin suuri (-82 % ja -78 % huhtikuussa verrattuna vuoden takaiseen). Mutta ehkä hieman yllättäen Kiinankin vientiasiakirjojen osalta kysyntä on lähes puoliintunut. Häiriöt Kiinan kaupassa eivät siis liity ainoastaan tuontiin.

Keskuskauppakamarin seuraavaan hallitusohjelmaan liittyviin uudistuksiin keskittyvä 'Ratkaisuja Suomelle' on valmistumassa ja menossa juuri painoon. Se on koonti viime vuosina esittämistämme ja joistakin uusista rakenneuudistuksista kilpailukyvyn parantamiseksi sekä työllisyyden ja talouden kasvattamiseksi. Tulemme julkaisemaan näitä esityksiämme pitkin tulevaa vuotta kohti vaaleja. Kauppakamareiden yhteisen eduskuntavaaliohjelman valmistelu on myös alkamassa. Se tulee olemaan lyhyempi ja sisältämään kaikkein keskeisimmät yhteiset vaikuttamistavoitteemme vaaleihin liittyen.

Alkuperätodistusten määrä 2020-2022

Alkuperätodistukset kpl HUHTIKUU	2022	2021	ero %	ero kpl
Turkki	874	1039	-16 %	-165
Kiina	558	1043	-47 %	-485
Saudi-Arabia	305	431	-29 %	-126
Arabiemiraatit	238	266	-11 %	-28
Intia	224	243	-8 %	-19
Venäjä	144	801	-82 %	-657
Egypti	125	191	-35 %	-66
Vietnam	109	130	-16 %	-21
Qatar	105	96	9 %	9
Ukraina	77	352	-78 %	-275

KESKUS- KAUPPAKAMARI

Keskuskauppakamari, World Trade Center Helsinki,
PL 1000, Aleksanterinkatu 17, 00100 Helsinki | puh. 09 4242 6200
keskuskauppakamari@chamber.fi | @K3FIN
kauppakamari.fi